

ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ

«Τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν» (Β' Κορινθ. ιγ', 9)

Ἀνακήρυξις τοῦ Οἴκ. Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου
εἰς Ἐπίτιμον Πρόεδρον τῆς Βιβλιοθήκης ΑΓ. ΑΓΑΠΗΤΟΣ, παρουσία
τῆς Μεγ. Εὐεργέτιδος κ. Ἀλεξάνδρας Μαμαλίγκα-Προκοπίου (06.09.24)

Τεύχος 78ον ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ-ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2024

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΦΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

ΛΙΜΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ

ΧΙΟΣ

Ὁ Ἀρχιδιάκονος π. Ἀπόστολος Λάρδας κεντάει
μαστιχοφόρον σχῆνον ἐνώπιον τοῦ Οἴκ. Πατριάρχου (07.09.24).

Ὁ Σεβ. Χίου κ. Μάρκος ἐπιδίδει τὴν ποιμαντορικὴν ράβδον
εἰς τὸν Θεοφ. Ἀχελώου κ. Νήφωνα (05.10.24).

Αριθμ. Πρωτ.481

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ
ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ ΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ
* * *

Τιμιώτατοι αδελφοί Τεράρχαι καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Τριακονταπενταετία ὄλη παρῆλθεν ἀπό τῆς καθιερώσεως ὑπό τῆς Ἁγίας καί Τεράς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῆς 1^{ης} Σεπτεμβρίου, ἑορτῆς τῆς Ἰνδίκτου καί ἐνάρξεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, ὡς Ἡμέρας προσευχῶν ὑπέρ τῆς προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. Ἡ εὐλογημένη αὐτή πρωτοβουλία ἔσχε μεγάλη ἀπήχησιν καί ἐκαρποφόρησε πλουσίως. Αἱ πολυδιάστατοι οἰκολογικαί δράσεις τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐπικεντρώνονται σήμερον εἰς τό φαινόμενον τῆς κλιματικῆς ἀλλαγῆς, μᾶλλον δέ κρίσεως, τό ὅποϊον ἔχει δημιουργήσει μίαν κατάστασιν «πλανητικῆς ἐκτάκτου ἀνάγκης».

Ἐκτιμῶμεν τήν συμβολήν τῶν οἰκολογικῶν κινήματων, τās διεθνεῖς συμφωνίας διά τό περιβάλλον, τήν ἐνασχόλησιν τῶν ἐπιστημόνων μέ τό πρόβλημα, τήν προσφοράν τῆς περιβαλλοντικῆς ἐκπαιδεύσεως, τήν οἰκολογικήν εὐαισθησίαν καί στράτευσιν ἀναριθμήτων ἀτόμων καί εἰδικώτερον ἐκπροσώπων τῆς νέας γενεᾶς. Ὅμως, ἐπιμένομεν ὅτι ἀπαιτεῖται μία ἀξιολογική «κοπερνίκεια στροφή», μία ριζική ἀλλαγὴ νοοτροπίας παγκοσμίως, μία οὐσιαστική ἀναθεώρησις τῆς σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου μέ τήν φύσιν. Ἄλλως, θά συνεχίσωμεν νά θεραπεύωμεν τās καταστροφικὰς ἐπιπτώσεις τῆς οἰκολογικῆς κρίσεως, μέ ἀθίκτους καί ἐνεργούς τās ρίζας τοῦ προβλήματος.

Ἡ περιβαλλοντική ἀπειλή εἶναι μία διάστασις τῆς ἐκτεταμένης κρίσεως τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ, ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ προβλήματος δέν εἶναι δυνατόν νά δοθῇ ἐπί τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς λογικῆς δηλαδή ἡ ὁποία τό ἐδημιούργησε. Ἐχομεν ἐκφράσει κατ' ἐπανάληψιν τήν πεποίθησίν μας ὅτι εἰς τήν ζωτικὴν διά τό μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος καί τοῦ πλανήτου μας πνευματικὴν καί ἀξιολογικὴν μεταστροφὴν δύνανται νά συμβάλουν μεγάλως αἱ Ἐκκλησίαι καί αἱ θρησκείαι. Ἡ γνησία θρησκευτικὴ πίστις καταλύει τήν ἀλαζονείαν καί τόν τιτανισμόν τοῦ ἀνθρώπου, ἀποτελεῖ ἀνάχωμα εἰς τήν μετατροπὴν του εἰς «ἀνθρωποθεόν», ὁ ὁποῖος καταργεῖ μέτρα, ὄρια καί ἀξίας, αὐτοαναγορεύεται εἰς «πάντων μέτρον», ἐργαλειοποιεῖ τόν συνάνθρωπον καί τήν φύσιν διά τήν ἱκανοποίησιν τῶν ἀκορέστων ἀναγκῶν καί τῶν αὐθαιρέτων ἐπιδιώξεων του.

Ἡ πείρα τῶν αἰώνων διδάσκει ὅτι, ἄνευ ἑνός «ἀρχιμηδείου» πνευματικοῦ καί ἀξιολογικοῦ στηρίγματος, ἡ ἀνθρωπότης ἀδυνατεῖ νά ἀποφύγῃ τούς κινδύνους ἑνός μηδενιστικοῦ «ἀνθρωπολογισμοῦ». Αὕτη εἶναι ἡ παρακαταθήκη τοῦ ἀρχαίου πνεύματος, ὅπως διετυπώθη ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος διά τῆς ἀρχῆς «Θεός ἡμῖν πάντων χρημάτων μέτρον» (Νόμοι 716c). Ἡ κατανόησις τοῦ ἀνθρώπου καί τῆς εὐθύνης του μέσα ἀπὸ τήν σχέσιν του μέ τόν Θεόν ἐκφράζεται διά τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου «κατ' εἰκόνα Θεοῦ» καί «καθ' ὁμοίωσιν» Αὐτῷ, καθὼς καί περὶ τῆς προσλήψεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὑπὸ τοῦ σαρκωθέντος διά τήν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου καί ἀνακαίνισιν τῆς ὅλης δημιουργίας προαιωνίου Λόγου τοῦ Θεοῦ. Ἡ χριστιανικὴ πίστις ἀναγνωρίζει ὑψίστην ἀξίαν τόσον εἰς τόν ἄνθρωπον, ὅσον καί εἰς τήν κτίσιν. Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, ὁ σεβασμός τῆς ἱερότητος τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου καί ἡ προστασία τῆς ἀκεραιότητος τῆς καλῆς λίας δημιουργίας εἶναι ἀδιαίρετοι. Ἡ πίστις εἰς τόν Θεόν τῆς σοφίας καί τῆς ἀγάπης ἐμπνέει καί στηρίζει τὰς δημιουργικὰς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου, τόν ἐνδυναμώνει ἐνώπιον τῶν προκλήσεων καί τῶν δυσκολιῶν, ἀκόμη καί ὅταν ἡ ὑπέρβασίς των ἐμφανίζεται κατ' ἄνθρωπον ὡς ἀνέφικτος.

Ἠγωνίσθημεν καί ἀγωνιζόμεθα διά τήν διορθόδοξον καί διαχριστιανικήν συνεργασίαν διά τήν προστασίαν τοῦ ἀνθρώπου καί τῆς κτίσεως καί διά τήν ἔνταξιν τῆς θεματικῆς αὐτῆς εἰς τόν διαθρησκευτικόν διάλογον καί τάς κοινάς δράσεις τῶν θρησκευτῶν. Τονίζομεν δέ ἰδιαίτερος τήν ἀνάγκην νά κατανοηθῆ ὅτι ἡ σύγχρονος οἰκολογική κρίσις πλήττει πρωτίτως καί ἐντονώτερον τούς πτωχοτέρους κατοίκους τῆς γῆς. Εἰς τό κείμενον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου «Ἵπέρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς». Τό κοινωνικόν ἦθος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» ὑπογραμμίζεται μετ' ἐμφάσεως τό θέμα αὐτό καί ἡ ἀναγκαία μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας ἐνώπιον τῶν ἐπιπτώσεων τῆς κλιματικῆς ἀλλαγῆς: «Πρέπει νά κατανοήσουμε ὅτι ἡ διακονία τοῦ πλησίον καί ἡ διαφύλαξη τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος εἶναι ἀρρηκτα συνδεδεμένες. Παρόμοια ἀρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους εἶναι καί ἡ φροντίδα μας γιά τή δημιουργία καί ἡ διακονία μας πρός τά μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ὅπως εἶναι ἀλληλένδετες καί οἱ οικονομικές συνθήκες τῶν φτωχῶν μέ τίς οικονομικές συνθήκες τοῦ πλανήτη. Οἱ ἐπιστήμονες μᾶς λένε ὅτι ἐκεῖνοι πού ἔχουν πληγῆ περισσότερο ἀπό τήν τρέχουσα οἰκολογική κρίση εἶναι καί θά εἶναι ὅσοι κατέχουν ἐλάχιστα. Ἐπομένως, τό πρόβλημα τῆς κλιματικῆς ἀλλαγῆς ἀποτελεῖ καί ζήτημα κοινωνικῆς πρόνοιας καί κοινωνικῆς δικαιοσύνης» (§ 76).

Περαίνοντες τόν λόγον, εὐχόμεθα πρός ὑμᾶς, τιμιώτατοι ἀδελφοί καί προσφιλέστατα τέκνα, πλήρη θείων εὐλογιῶν καί καλλίκαρπον τόν νέον ἐκκλησιαστικόν ἐνιαυτόν, ἐπικαλούμενοι ἐπί πάντας ὑμᾶς, μεσιτεία τῆς Παναγίας τῆς Παμμακαρίστου, τήν θαυμαστήν καί θαυματουργόν εἰκόνα τῆς ὁποίας τιμῶμεν σήμερον ἐορτίως καί ταπεινοφρόνως κατασπαζόμεθα, τήν ζωήρυτον χάριν καί τό ἀμέτρητον ἔλεος τοῦ Κτίστου τῶν ἀπάντων καί Θεοῦ τῶν θαυμασιῶν.

βκδ' Σεπτεμβρίου α'

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρός Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

**ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ κ. ΜΑΡΚΟΥ
ΕΠΙ ΤΗ₁ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙ
ΤΗΣ Α.Θ.Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΝ “ΑΓΙΟΣ ΑΓΑΠΗΤΟΣ”
6^{ΗΝ} ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2024**

«Καί εἶπε Κύριος πρὸς Μωσῆν· ἀνάβηθι πρὸς με εἰς τὸ ὄρος καὶ ἴσθι ἐκεῖ· καὶ δώσω σοι τὰ πυξία τὰ λίθινα, τὸν νόμον καὶ τὰς ἐντολάς, ἃς ἔγραψα νομοθετῆσαι αὐτοῖς» (Ἐξόδ. 24, 12).

«Καὶ ἀποστρέψας Μωϋσῆς κατέβη ἀπὸ τοῦ ὄρους, καὶ αἱ δύο πλάκες τοῦ μαρτυρίου ἐν ταῖς χερσίν αὐτοῦ, πλάκες λίθινα καταγεγραμμέναι ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν αὐτῶν, ἐνθεν καὶ ἐνθεν ἦσαν γεγραμμέναι· καὶ αἱ πλάκες ἔργον Θεοῦ ἦσαν, καὶ ἡ γραφή γραφή Θεοῦ κεκολαμμένη ἐν ταῖς πλαξί» (Ἐξόδ. 32, 15-16).

Τό θεόπνευστον κείμενον τοῦ Νόμου, ἡ παιδαγωγός εἰς Χριστόν Παλαιά Διαθήκη, περιγράφει διὰ τῶν εἰρημένων τήν ἱεράν στιγμήν, καθ' ἣν ὁ θεόπτης Μωϋσῆς παραλαμβάνει ἐπὶ τοῦ θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ ἐν δισσὶ ἀγίαις πλαξί παρὰ τοῦ Θεοῦ τὰ θεοχάρακτα γράμματα. Κορυφαία παρουσία παραδόσεως κειμένου ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ πρὸς τό δημιούργημα Του. Ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἡ Ἐκκλησία ἐνηγκαλίσθη ἀδιαλείπτως τόν γραπτόν λόγον,

προσευχομένη μάλιστα όπως ο Δίκαιος Κριτής αναγράφη τά ονόματα τῶν πιστῶν «ἐν βίβλῳ ζωῆς».

Τυχάνει γνωστόν εἰς πάντας ὅτι, ἀπό τῶν πρώτων βυζαντινῶν χρόνων ὑπῆρχεν παράδοσις ἰδρύσεως ὑπό τῆς Ἐκκλησίας βιβλιοθηκῶν. Ἡ Πατριαρχική Βιβλιοθήκη τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων εἶχε τοὺς προδρόμους αὐτῆς ἐν τῇ Ανατολῇ. Τὰ μεγάλα χριστιανικά κέντρα, Ἱεροσόλυμα, Ἀντιόχεια, Ἀλεξάνδρεια καὶ Καισάρεια διέθετον πλουσίας βιβλιοθήκας, τῶν ὁποίων ἰδρυταὶ ἦσαν οἱ Ἐπίσκοποι τῶν ἐν λόγῳ πόλεων.

Ἡ πρώτη βιβλιοθήκη ἐν Ἱεροσολύμοις ἰδρύθη ὑπό τοῦ Ἐπισκόπου Ἀλεξάνδρου τὸ 212. Τὰ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ταύτῃ θησαυρισθέντα βιβλία διέφυγον τὴν καταστροφὴν κατὰ τὸν μέγαν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ διωγμόν. Τὸν ἕκτον αἰῶνα ἐθεωρεῖτο ὡς διαθέτουσα πλῆθος πατερικῶν κειμένων, εἶχε δὲ μεταφερθῆ ἐν τινι μοναστηρίῳ κειμένῳ παρὰ τὸν Πανάγιον Τάφον. Κατὰ τὴν ἔριν τοῦ μονοθελητισμοῦ κατεφάνη ἡ σημασία τῶν βιβλίων αὐτῆς. Ὁ Πατριάρχης Σωφρόνιος κατὰ τὴν ἕκτην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἐχρησιμοποίησεν ὑπὲρ τὰ ἑξακόσια χωρία Πατέρων, τῶν ὁποίων τὰ ἔργα ἐφυλάσσοντο ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ. Καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως ὑπό τῶν Ἀράβων διετηρήθη ἡ Πατριαρχικὴ αὐτῆς Βιβλιοθήκη, ἡ ὁποία ἐξηκολούθησε τὸν βίον αὐτῆς παραλλήλως πρὸς τὰς μοναστηριακάς τῆς Παλαιστίνης βιβλιοθήκας.

Ἡ Ἀντιόχεια εἶχε μεγίστην πνευματικὴν παράδοσιν κατὰ τοὺς ἑλληνιστικούς χρόνους, ὁ δὲ Ἀντίοχος ὁ Μέγας ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἡγεμόνες εἶχον φροντίσει, ὥστε ἡ πρωτεύουσα τοῦ κράτους αὐτῶν νὰ ἀποκτήσῃ πλουσίαν βιβλιοθήκην κατὰ τὸ πρότυπον τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἡ βιβλιοθήκη αὕτη ὑφίστατο καὶ κατὰ τὴν ῥωμαϊκὴν ἐποχὴν.

Τὸν τέταρτον καὶ πέμπτον αἰῶνα τὴν πόλιν ἐκόσμουν ὡσαύτως πλούσιαι βιβλιοθήκαι, ἀφοῦ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἦτο σημαντικόν

κέντρον σπουδῶν. Τὸν πέμπτον αἰῶνα ἡ βιβλιοθήκη περιεῖχε πολλά ἔργα Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ταῦτα προφανῶς χρησιμοποίησας ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας προσήνεγκε κατὰ τὴν Σύνοδον τοῦ 680/81 ἀφθονίαν πατερικῶν ρήσεων. Μέχρι τοῦ 1084 ἡ Ἀντιόχεια ἐτέλει ὑπὸ βυζαντινὴν διοίκησιν μετὰ τὴν ἐκδίωξιν τῶν Ἀράβων κατὰ τὸ 969· ἐπομένως καὶ ἡ βιβλιοθήκη αὐτῆς ἐξηκολούθησεν ὑφισταμένη.

Τὴν μεγαλυτέραν παράδοσιν ἐν τῷ κόσμῳ τόσον ὡς πρὸς τὴν ποικιλίαν τῶν βιβλίων, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν εἶχον αἱ βιβλιοθήκαι τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ἡ Ἀλεξάνδρεια κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ οὐδόλως ἀπώλεσε τὴν λάμψιν αὐτῆς ὡς κέντρον πολιτιστικοῦ. Τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας τοῦ δευτέρου αἰῶνος αἱ ἐν αὐτῇ σπουδαὶ εὐρίσκοντο εἰσέτι ἐν πλήρει ἀκμῇ. Ἡ παρουσία ἐν τῇ πόλει τοῦ Ὁριγένους, τοῦ ὁποίου ἡ πολυμαθία καὶ ἡ συγγραφικὴ παραγωγὴ ἔμειναν παροιμιώδεις, ἀλλὰ καὶ τοῦ περιφήμου Κλήμεντος, ἀρκεῖ διὰ νὰ δεχθῶμεν ὅτι εἰς τὴν διάθεσιν τούτων ὑπῆρχε πλήθος βιβλίων περιεχόντων ἔργα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γραμματείας, ἔργα ἰουδαϊκά, γνωστικά συγγράμματα κ.λπ. Ἡ ἐπισκοπικὴ τῆς πόλεως βιβλιοθήκη κατὰ τὸν τέταρτον αἰῶνα ἦτο πλουσιωτάτη· τοῦτο ἐπέτρεψεν εἰς τὸν διάκονον Ἀθανάσιον νὰ ἐπιδείξῃ τὴν καταπληκτικὴν γνῶσιν τῶν πατερικῶν χωρίων ἐν τῇ Συνόδῳ τῆς Νικαίας. Ἀλλὰ καὶ καλλιγραφικὰ ἐργαστήρια διέθετεν ἄριστα ἡ βιβλιοθήκη· οὕτως ἐξηγεῖται ἡ ὑπὸ τοῦ Κώνσταντος παραγγελία ἀντιγράφων τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἰς τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον.

Ἡ Ἀλεξάνδρεια διέθετεν ἀναμφισβητήτως τὴν πλουσιωτέραν καὶ σημαντικωτέραν ἐπισκοπικὴν βιβλιοθήκην τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου. Καὶ διετήρησεν ἐν τούτῳ τὰ σκῆπτρα μέχρι καὶ τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος, ὅποτε ἡ πόλις περιήλθεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Περσῶν πρῶτον (619), εἶτα τῶν Ἀράβων (642). Παρὰ ταῦτα ἡ πόλις ἐξηκολούθησε νὰ τηρῇ πιστῶς τὴν παράδοσιν τῶν γραμμάτων καὶ τῆς παιδείας.

Οί Πατριάρχαι, ἀπολαύοντες τῶν γνωστῶν προνομίων, διετήρησαν τὴν βιβλιοθήκην αὐτῶν, ἢ ἀνάπτυξις τῆς ὁποίας ἐκάστοτε ἦτο στενῶς συνδεδεμένη πρὸς τὴν λογίότητα τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ἐξ ἴσου περίφημος πρὸς τὴν τῆς Ἀλεξανδρείας ἦτο καὶ ἡ ἐπισκοπικὴ βιβλιοθήκη τῆς Καισαρείας κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ φήμη αὐτῆς ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸ γεγονός ὅτι ὁ πολὺς Ὠριγένης διωχθεὶς ἐξ Ἀλεξανδρείας κατέφυγεν εἰς Καισάρειαν συναποκομίζων καὶ τὴν πλουσίαν προσωπικὴν αὐτοῦ βιβλιοθήκην, τὴν ὁποίαν ἐφρόντισε νὰ ἐπαυξήσῃ διὰ τῆς συγκεντρώσεως τῶν ἀπαραιτήτων εἰς αὐτόν βιβλίων. Ὁ Ὠριγένης ἀποθανὼν (253) κατέλιπε τὴν βιβλιοθήκην αὐτοῦ εἰς Καισάρειαν. Ὁ πρεσβύτερος Πάμφιλος ἀνέλαβε τὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς βιβλιοθήκης, αἱ δὲ ὑπ' αὐτοῦ καταβληθεῖσαι προσπάθειαι ἦσαν τόσον μεγάλαι καὶ τὸ ἐπιτελεσθὲν ἔργον τόσον σπουδαῖον, ὥστε οὗτος ἐθεωρήθη ὡς ἰδρυτὴς τῆς βιβλιοθήκης. Οὐ μόνον τὰ ἔργα τοῦ Ὠριγένους ἀντεγράφησαν, ἀλλὰ καὶ μεγίστη προσπάθεια κατεβλήθη διὰ τὴν μεταγραφὴν τῶν ἔργων τῆς βιβλιοθήκης ἐκ τῶν παπύρων εἰς περγαμηνάς. Ὁ Εὐσέβιος, ἀπὸ τοῦ 313 Ἐπίσκοπος Καισαρείας, ἐπὶ τῶν βιβλίων τῆς ἐν λόγῳ βιβλιοθήκης ἐστηρίχθη διὰ νὰ συγγράψῃ τὴν χρησιμωτάτην Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν αὐτοῦ. Ἡ σημασία τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Καισαρείας διὰ τὴν χριστιανικὴν γραμματείαν παραλληλίζεται πρὸς τὴν σημασίαν τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Μουσείου διὰ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν. Τὴν ἐξέλιξιν τῆς βιβλιοθήκης παρακολουθοῦμεν μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰερωνύμου, ὁ ὁποῖος ἐχρησιμοποίησεν αὐτήν.

Ἡ μεταφορὰ τῆς πρωτευούσης τοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους ἀπὸ τῆς Ρώμης εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐσήμανε καὶ τὴν μετάθεσιν τοῦ πνευματικοῦ κέντρου τῆς αὐτοκρατορίας ἐκ τῆς Δύσεως εἰς τὴν Ἀνατολήν. Κειμένη μεταξὺ πόλεων διαθετουσῶν παράδοσιν αἰῶνων

πολλῶν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν γραμμάτων καὶ θεωρουμένων ὡς τῶν σημαντικότερων κέντρων παιδείας, ὡς π.χ. αἱ Ἀθῆναι, ἡ Βηρυτός, ἡ Σιδῶν, ἡ Ἀλεξάνδρεια, ἡ Κωνσταντινούπολις ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην τοῦ συναγωνισμοῦ καὶ ἀπεδύθη εἰς ἀγῶνα ὑπεροχῆς, μεταξύ ἄλλων καὶ τῆς ἰδρύσεως βιβλιοθηκῶν, ἐν οἷς καὶ ἡ Πατριαρχικὴ Βιβλιοθήκη.

Αἱ περὶ τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων πληροφορίες εἶναι ὀλίγαι. Διὰ τὸν τέταρτον, τὸν πέμπτον καὶ τὸν ἕκτον αἰῶνα αἱ εἰδήσεις σπανίζουν, ἐνῶ ἀπὸ τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος καὶ πέρα μνείαι, περιεχόμεναι ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ὡς καὶ ἐν τοῖς ἔργοις τῶν διαφόρων συγγραφέων, ἐπιτρέπουν τὴν ἀνετωτέραν παρακολούθησιν τῆς ἐξελίξεως τῆς ἀναπτύξεως τῆς τόσο σημαντικῆς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν βυζαντινὸν καθόλου πολιτισμὸν βιβλιοθήκης. Ὑφίστατο ὁμως αὕτη καὶ κατὰ τοὺς πρώτους τρεῖς αἰῶνας τοῦ βίου τοῦ κράτους; Ασφαλῶς ναὶ. Ἡ βιβλιοθήκη εἶναι τόσο ἀρχαία, ὅσον καὶ τὸ Πατριαρχεῖον.

Πλὴν τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις στεγαζομένης βιβλιοθήκης, ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν «Πατριαρχικὴ βιβλιοθήκη» πρέπει νὰ περιλάβωμεν καὶ ἀπάσας τὰς βιβλιοθήκας τῶν κατὰ καιροὺς ἀκμασασῶν ἀνωτέρων πατριαρχικῶν σχολῶν. Τοῦτο δὲ, διότι αἱ σχολαὶ αὗται, ἐφ' ὅσον ἐλειτούργουν παραλλήλως πρὸς τὸ αὐτοκρατορικὸν πανεπιστήμιον καὶ παρεῖχον μόρφωσιν κατὰ κανόνα διάφορον τούτου, ἦτο ἀπαραίτητον νὰ διαθέτουν ἰδίας βιβλιοθήκας εἰς χρῆσιν ὑπὸ τῶν καθηγητῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν σπουδαστῶν. Ἡ παράδοσις αὕτη συνεχίσθη εἰς πλείστας Ἱεράς Μονάς, ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῶν ὁποίων, διεσώθη ὁ θησαυρὸς τῆς Κλασικῆς Γραμματείας.

Στοιχοῦμενοι τῇ ἐκκλησιαστικῇ ταύτῃ διακονίᾳ προέβημεν εἰς τὴν ἴδρυσιν καὶ λειτουργίαν τῆς **“Βιβλιοθήκης τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν «ΑΓΙΟΣ**

ΑΓΑΠΗΤΟΣ», τῇ βοηθείᾳ καὶ Χάριτι τοῦ ἐγχειρίσαντος τὰς θεογράφους πλάκας τῶν ἐντολῶν Του τῷ θεόπτη Μωϋσῆ καὶ ἀπαραχάρακτον ἐν τοῖς θεοπνεύστοις Βιβλίοις τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης τῇ Ἐκκλησίᾳ Του τὴν θείαν ἀποκάλυψιν διαφυλάξαντος.

Ἡ ἀνακαίνισις τῆς Βιβλιοθήκης ἐπραγματοποιήθη τῇ ἐξαιρέτῳ καὶ ἡγεμονικῇ χορηγίᾳ τῆς Μεγάλης Εὐεργέτιδος τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου Ἐντιμοτάτης Δεσποίνης κ. Αλεξάνδρας Μαμαλίγκα - Προκοπίου, τῶν ἐγκαινίων γενομένων ὑπὸ τοῦ Ἐξοχωτάτου κ. Ἀντωνίου Σαμαρᾶ, πρ. Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὴν 25^{ην} Ἀπριλίου 2018.

Εἰς τὴν Βιβλιοθήκην ἐδόθη, συμφώνῳ γνώμῃ καὶ τῆς Εὐεργέτιδος τό ὄνομα τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἀγαπητοῦ Ρώμης. Οὗτος ὑπῆρξεν ὁ πεντηκοστός ὄγδοος διάδοχος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, ἀνελθὼν εἰς τὸν θρόνον τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης τὴν 13^{ην} Μαΐου 535 μ.Χ.. Ἦτο ἀσκητικὸς Ἀρχιερεὺς καὶ ἀνὴρ μεγάλης ἀρετῆς. Μετέβη εἰς τὴν Νέαν Ρώμην, ὅπου ὑπερεμάχησεν τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, ἀπεμάκρυνεν ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Πρωτοκλήτου Ἀνδρέου τὸν μονοφυσίτην Ἄνθιμον τὸν Α' καὶ συνοδικῶς ἀνέδειξεν Πατριάρχην τὸν Πρεσβύτερον Μηνᾶν. Ἐτυχε μεγάλης ὑποδοχῆς εἰς τὴν Βασιλεύουσαν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ τοῦ πιστοῦ λαοῦ. Τοῦτο ἐγένετο διότι προέδραμεν ἡ χάρις τῆς θαυματουργίας, τὴν ὁποίαν ἐπεδαψίλευσεν εἰς αὐτόν ὁ Θεός. Κατὰ τό ταξιδίον του συνήνητησεν εἰς λιμένα τῆς Ἑλλάδος, ἄνθρωπον ἐκ γενετῆς ἄλαλον καὶ χωλόν. Ὁ Ἅγιος Ἀγαπητός, ἀψάμενος τοῦ ἀσθενοῦς, ἐθεράπευσεν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Κυρίου τὴν χωλότητα καὶ ἐναποθέσας ἐπὶ τὴν γλῶτταν Θεῖαν Κοινωνίαν ἔλυσεν τὴν ἀλαλίαν αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα, εἰσερχόμενος εἰς τὴν Βασιλίδα τῶν Πόλεων, καὶ δὴ εἰς τὴν Χρυσὴν Πύλην, ἐθεράπευσεν τυφλόν. Ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τό 536 μ.Χ., καὶ τό ἱερόν σκῆνωμά του

- ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ -

ένεταφιάσθη εἰς τόν Ναόν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ὅπου καί ἐν Συνάξει ἐτιμᾶτο ἡ μνήμη του.

Ὁ Ἅγιος οὗτος ἀνὴρ ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος, ὁ ὁποῖος μετὰ τοῦ Κασσιοδώρου ἴδρυσαν τήν πρώτην Βιβλιοθήκην Ἑλληνοφώνων καί Λατινοφώνων Πατέρων καί Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων εἰς τήν Ρώμην.

Εἰς τόν χῶρον τῆς ἡμετέρας Βιβλιοθήκης λαμβάνει χώραν τό «ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΕΙΛΗΤΑΡΙΟΝ», μορφωτική διακονία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου διά τήν μελέτην, ἔρευναν καί καλλιέργειαν τῆς θύραθεν παιδείας, ἐπιμορφωτικά σεμινάρια Κληρικῶν καί Λαϊκῶν Συνεργατῶν τῆς Ἐκκλησίας, συνάξεις εἰσηγήσεων θεμάτων Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς τοῦ Συλλόγου Ἱεροσαλτῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου ΡΩΜΑΝΟΣ Ο ΜΕΛΩΔΟΣ, παρουσιάσεις ἐκδόσεων, ἐκθέσεις βιβλίων ἐπί τοῖς ἐπετείοις ἐκκλησιαστικῶν ἢ ἱστορικῶν γεγονότων, μετακατασκευαστικαί συνάξεις νέων, διαδικτυακαί συνεδρία Βιβλιοθηκῶν, ὡς ἐκείνων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης καί τοῦ Διορθοδόξου Κέντρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπί τῆ ἑορτῇ τοῦ Μεγάλου Φωτίου ἔτους 2022 κ. ἄ.

Ὅθεν, ἐν σεβασμῷ βαθυτάτῳ, ἀφοσιώσει ὀλοθύμῳ καί εὐγνωμοσύνῃ ἀδιαλείπτῳ, ἤχθημεν εἰς τήν Ἀπόφασιν ἵνα ἀνακηρύξωμεν τήν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα ὡς Ἐπίτιμον Πρόεδρον τῆς Βιβλιοθήκης ἡμῶν καί παρακαλοῦμεν τήν Ἐντιμοτάτην Μεγάλην Εὐεργέτιδα κ. Ἀλεξάνδραν Μαμαλίγκα – Προκοπίου ὅπως ἐπιδώσῃ εἰς Ὑμᾶς τήν σχετικὴν Ἀπόφασιν.

**ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ κ. ΜΑΡΚΟΥ**

- Ἐκδότης: Η ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ.
- Ἀπευθύνεσθε: «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» - Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν - Κων. Ἀμάντου 24, Τ.Κ. 82100 - ΧΙΟΣ.
- Ἴστοσελίς: <http://www.imchiou.gr>
- Ἡ «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» διανέμεται δωρεάν.
- Δεκτές αὐτοπροαίρετες δωρεές ἀναγνωστῶν, ὑπέρ τοῦ κατηχητικοῦ καί φιλανθρωπικοῦ ἔργου.
- IBAN GR 98 0110 4900 0000 4900 0199 68

Ἀντιφώνησις
τῆς Α. Θ. Παναγιότητος
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ. κ. Βαρθολομαίου
κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου
«Ἅγιος Ἀγαπητός»
(Χίος, 6 Σεπτεμβρίου 2024)

Ἱερώτατε Μητροπολίτα Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας
κ. Δαμασκηνέ, ἐκπρόσωπε τῆς Α. Μακαριότητος
τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ. Ἱερωνύμου,

Ἱερώτατε Μητροπολίτα Χίου κύριε Μᾶρκε,
Ποιμενάρχα τῆς Θεοσώστου ταύτης Ἐπαρχίας,

Τιμώτατοι ἀδελφοί Ἱεράρχαι,

Ἐντιμότατοι ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν,
Εὐλαβέστατοι κληρικοί,

Ἐντιμολογιώτατοι Ἄρχοντες Ὀφφικιάλιοι,
Ἐλλογιμώτατοι ὑπεύθυνοι τῆς Βιβλιοθήκης «Ἅγιος
Ἀγαπητός»,

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Πλήρεις πνευματικῆς εὐφροσύνης ἐκφράζομεν
πολλὰς εὐχαριστίας, Ἱερώτατε καί ἀγαπητέ
Μητροπολίτα ἅγιε Χίου, διὰ τὴν πρόσκλησιν νά
ἐπισκεφθῶμεν τὴν ἐμβληματικὴν Βιβλιοθήκην «Ἅγιος
Ἀγαπητός» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς σας, διὰ τὴν
τιμητικὴν ὑποδοχὴν τῆς ἡμῶν Μετριότητος καί τῆς
τιμίας Συνοδείας μας, καθὼς καί διὰ τὴν ὠραίαν
προσφώνησιν. Εὐχαριστοῦμεν ἐπίσης διὰ τὴν
ἀνακήρυξίν μας εἰς Ἐπίτιμον Πρόεδρον τῆς
Βιβλιοθήκης.

Καθ' ὅλην τὴν ζωὴν μας ἐθεωρούσαμεν τό
βιβλίον θεῖον δῶρον. Μᾶς ἐνέπνεε τό ρητόν «Διαβάζω,
ἄρα ὑπάρχω». Λογοτεχνία, ποίησις, διηγήματα καί
μυθιστορήματα, θεολογικά, ἱστορικά καί ἄλλαι
ἐκδόσεις, συνεπλήρωνα καί ἐνεπλούτιζαν τὴν

ένασχόλησίν μας μέ τά σχολικά βιβλία καί, ἀργότερα, μέ τάς θεολογικάς μας σπουδάς. Ὡς Πατριάρχης, ἀγωνιζόμεθα νά «κλέψωμεν» ὀλίγον χρόνον, διά νά φυλλομετρήσωμεν ἢ νά ἀναγνώσωμεν τά τόσα ἐνδιαφέροντα βιβλία, τά ὁποῖα εὐγενῶς μάς ἀποστέλλονται.

Κάθε καλόν βιβλίον εἶναι ἀποτύπωμα τῆς ζωῆς, τῆς ἐμπειρίας, τῶν ἐρευνῶν καί τῶν γνώσεων, τοῦ στοχασμοῦ, μαρτυρία περὶ τοῦ πνευματικοῦ κόσμου τοῦ συγγραφέως. Ὅταν εὕρισκώμεθα εἰς μίαν βιβλιοθήκην, περιστοιχισμένοι ἀπό τό ἔργον ζωῆς συγγραφέων, αἰσθανόμεθα ζῶσαν τήν παρουσίαν των, τοὺς εὐχαριστοῦμεν νοερῶς καί δεόμεθα τοῦ Κυρίου τῆς δόξης νά σκέπη τοὺς ζῶντας καί νά ἀναπαύη τοὺς ἐκλιπόντας ἐν σκηναῖς Δικαίων. Ἀκόμα δέ καί σήμερον, εἰς τάς ἱεραποδημίας μας δέν παραλείπομεν νά ἐπισκεπτώμεθα βιβλιοπωλεῖα καί παλαιοπωλεῖα, διά νά γνωρίζωμεν νέας ἐκδόσεις ἢ νά ἀνακαλύψωμεν καί νά ἀποκτήσωμεν ἓν σημαντικόν ἔργον τῶν παλαιότερων.

Κατανοεῖτε, ἀδελφέ ἅγιε Χίου, πόσῃν χαρὰν καὶ συγκίνησιν αἰσθανόμεθα σήμερον, εὕρισκόμενοι εἰς τὴν ἐντυπωσιακὴν Βιβλιοθήκην τῆς καθ' ὑμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ πνευματικὴν ὄασιν καὶ μαρτυρεῖ ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν καὶ παραμένει χῶρος δημιουργίας, διασώσεως καὶ διαφυλάξεως ὑψηλοῦ πολιτισμοῦ. Γνωρίζομεν ἅπαντες ὅτι ἄνευ τῆς πνευματικῆς διαστάσεως εἶναι ἀδύνατον νὰ συγκροτηθῇ ἡ πολιτισμικὴ ταυτότης ἑνὸς λαοῦ. Ἐπαινοῦμεν τὴν μέριμνάν σας διὰ τὴν ἴδρυσιν, τὴν καλὴν λειτουργίαν καὶ τὸν ἐμπλουτισμὸν τῆς Βιβλιοθήκης τῆς καθ' ὑμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως. Αὕτη ἀποτελεῖ κοιτίδα πολιτισμοῦ, γνώσεως, πνευματικῆς ἀναστάσεως, ἐπαφῆς μὲ ἔξοχα ἱστορικά, λαογραφικά, θεολογικά, ἀρχαιολογικά καὶ πολλὰ ἄλλα βιβλία καὶ εἶναι σύμβολον τῆς ἀρρήκτου σχέσεως Ἐκκλησίας καὶ πολιτισμοῦ, Ἑλληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ, ἀδιασπᾶστου ἐνότητος καὶ συνεχείας τοῦ Γένους μας εἰς

τήν ἀρχαίαν, τήν βυζαντινήν καί τήν νεωτέραν πορείαν καί μαρτυρίαν του, ἐλπίς καί διά τό μέλλον καί διά τό «πῶς» τῆς διασώσεως τῆς ταυτότητός μας.

Εἰς τήν ἐποχήν μας, βεβαίως, ἔχει δημιουργηθῆ καί εὐρέως διαδοθῆ διά τῆς κυριαρχίας τοῦ τεχνολογικοῦ πολιτισμοῦ καί τοῦ διαδικτύου, μία ἄλλη κουλτούρα ἀναγνώσεως, τό ἠλεκτρονικόν βιβλίον καί τά συναφῆ. Δέν ὑποτιμῶμεν τάς νέας δυνατότητας ταχείας ἤ ἀμέσου προσβάσεως εἰς τήν πνευματικήν παραγωγήν τῆς ἀνθρωπότητος, καί πιστεύομεν ὅτι εἰς τήν πορείαν τῶν πραγμάτων θά ὑπερβαθοῦν πολλαί ἀρνητικότητες, συνδεδεμέναί μέ τήν ταχύτητα τῶν ἐξελίξεων καί τῶν ἀλλαγῶν εἰς τήν σχέσιν μέ τήν ἀνάγνωσιν. Πάντως, φαίνεται ὅτι ἰσχύει ἡ ρῆσις, ὅτι «ὁ καλός ἀναγνώστης διαβάζει τό καλό βιβλίον ἀργά». Ὁ «πολιτισμός τοῦ βιβλίου» ἔχει τούς ὅρους του. Τό ὠραῖον ἀναγνωστήριόν σας δέν εἶναι χῶρος «γιά βιαστικούς ἀνθρώπους».

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, σᾶς ἐπαινοῦμεν, ἅγιε

ἀδελφέ, διά τήν μέριμνάν σας διά τό βιβλίον καί διά τήν
ὑπέροχον βιβλιοθήκην «Ἅγιος Ἀγαπητός». Αὕτη εἶναι
ἓνα κόσμημα διά τήν Χίον μέ τήν μεγάλην πνευματικήν,
χριστιανικήν παράδοσιν καί κληρονομίαν της,
παράδοσιν ἀγιότητος, ἡρωϊσμοῦ, θυσιαστικοῦ
πνεύματος, φιλογενείας, φιλοξενίας καί ἀρχοντιᾶς.
Εὐχαριστοῦντες καί αὐθις, καί ἐξ ὀνόματος τῆς
Συνοδείας μας, διά τήν φιλοξενίαν καί προσωπικῶς διά
τήν προσγενομένην ἡμῖν τιμήν ἀνακηρύξεως εἰς
ἐπίτιμον Πρόεδρον τῆς Βιβλιοθήκης «Ἅγιος Ἀγαπητός»,
δεόμεθα τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ὅπως εὐλογῇ τήν λειτουργίαν τῆς Βιβλιοθήκης,
τούς ὑπευθύνους καί τούς ἀναγνώστας, χαρίζη ταιδέ εἰς
ὑμᾶς, Ἱερῶτατε καί προσφιλέστατε ἀδελφέ, καί εἰς τόν
ἱερόν κλῆρον καί τούς χριστωνύμους πιστούς τῆς
Ἐπαρχίας σας, ὑγείαν καί πᾶσαν ἄνωθεν εὐλογίαν, καί
ἐπικαλούμεθα ἐπί πάντα ὑμᾶς τό ἄπειρον ἔλεος
Αὐτοῦ.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ κ. ΜΑΡΚΟΥ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΜΑΣΙΑΝ

Ἐπί τῇ ἐπισκέψει εἰς τὴν Χίον
τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ

«Ἡ παιδεία μετάληψις ἀγιότητος ἐστίν»

(Ἰωάννης Χρυσόστομος)

Ὁ Χρυσοστομικός αὐτός λόγος, ἐρμηνευτικός εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴν τοῦ οὐρανοβάμονος καὶ μυστιπόλου Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν, δεικνύει τὴν ἀπ' ἀρχῆς θεώρησιν τῆς παιδείας ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ σοφὸς Σολομών μετ' εὐστόχου καὶ λυρικοῦ λόγου τονίζει τὴν ἀξίαν αὐτῆς. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διακηρύσσει ὅτι εἶναι ὁ Διδάσκαλος καὶ οἱ Ἀπόστολοι οἱ πνευματοφόροι καὶ θεοκῆρυκες μαθηταὶ Αὐτοῦ. Οἱ Μεγάλοι τῆς Ἐκκλησίας θεοφόροι Πατέρες καλοῦνται Ποιμένες, ἀλλὰ καὶ Διδάσκαλοι τῆς Οἰκουμένης. Καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς βασιλείας τοῦ Βυζαντίου ἡ Ἐκκλησία εἶναι κέντρον τῆς μορφωτικῆς πορείας αὐτοῦ.

Ἀλλὰ, ἀφ' ἧς ὥρας, «ὄλα τὰ ἴσκιαζε ἢ φοβέρα καὶ τὰ πλάκωνε ἢ σκλαβιά» ἡ Ἐκκλησία ὡς Ἄγγελος πρωτοστάτης ἐκράτησεν τοὺς οἶακας τῆς παιδευτικῆς διακονίας.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Τουρκοκρατίας ὑπῆρξεν φύλαξ καὶ φρουρὸς τοῦ Γένους, ὡς καὶ ἐτέρων

Ὁρθοδόξων λαῶν. Διετήρησεν ἄσβεστον τὸ φῶς τῆς παιδείας, ἐστάθη βράχος ἀκλόνητος εἰς τὰς δυσχερείας καὶ κατώρθωσεν μετὰ στοργῆς νὰ περιθάλλῃ τὰ τέκνα του, τὰ ἐγγύς καὶ τὰ μακρὰν. Κατὰ τοὺς δυσχειμέρους ἐκείνους καιροὺς ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία ἀνεδείχθη σωστικὴ κιβωτός τῆς Πίστεως καὶ τῆς Παραδόσεως, αἵτινες διετηρήθησαν διὰ ἀγώνων καὶ θυσιῶν Κληρικῶν καὶ Λαϊκῶν τοῦ Σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τῆς Πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας τοῦ Πρωτοκλήτου.

Ἡ ζοφερά ἡμέρα τῆς 29ης Μαΐου 1453 ὀρίζει μίαν νέαν ἀρχὴν ὑπὸ διαφορετικὰς συνθήκας διὰ τὸ Γένος. Ἡ παραχώρησις ἀρμοδιοτήτων εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Πρώτου τῶν Ὁρθοδόξων ἐσήμανε καὶ τὴν ἀνάληψιν εὐθυνῶν, ἐν τοῖς ἄλλοις καὶ διὰ τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν λειτουργίαν τῆς παιδείας.

Ἡ ἀνέσπερος φωτοδόχος λαμπὰς τοῦ Φαναρίου, ἀξιοποιούσα λελογισμένως τὰ παραχωρηθέντα προνόμια, ὀργανώνει τὴν παιδείαν τῶν Ὁρθοδόξων, διὰ τῆς καλλιιεργείας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς προβολῆς τῆς κλασικῆς καὶ τῆς βυζαντινῆς Γραμματείας. Ἡ συζυγία τῶν δύο μεγεθῶν εἶχε πραγματοποιηθῆ κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν μακροαίωνα ἱστορίαν, καὶ συνίστατο ἐκ τῆς πεποιθήσεως διὰ τὴν πνευματικὴν πληρότητα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τῆς οἰκουμενικότητος τῶν προτάσεων τῆς ἑλληνικῆς πνευματικῆς κληρονομίας· διὰ τοῦτο κατέληγεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ παιδεία τῶν Χριστιανῶν ἔπρεπε νὰ εἶναι ἑλληνικὴ, καὶ ἡ πίστις τῶν Ἑλλήνων πάντοτε ὀρθόδοξος.

Διὰ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἡ ἐκπαίδευσις τῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ἦτο θέμα ζωτικῆς ἀνάγκης, τὸ ὁποῖον, μὴ καλυπτόμενον, θὰ ὀδήγη εἰς τὴν ἀδυναμίαν μεταδόσεως τοῦ μηνύματός Του. Ἄνευ τῆς ἀπαραιτήτου καταρτίσεως, οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἐκπληρώσουν στοιχειωδῶς τὰ λειτουργικὰ των καθήκοντα καὶ νὰ πραγματοποιήσουν οἰανδήποτε παρέμβασιν, ἀφορῶσαν εἰς τὴν διαμόρφωσιν καὶ ἐξέλιξιν τοῦ δημοσίου βίου.

Ὡς ἐκ τούτου, διαχρονική καὶ διακτινιζομένη εἰς ἅπασαν τὴν περιφέρειαν ὑπῆρξεν ἡ πατριαρχική μέρριμα διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς παιδείας ἀφικομένη ἕως τῆς πλέον ἀπομεμακρυσμένης ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας καὶ κοινότητος ἐκ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν κανονικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ περιλαμβάνουσας πάσας τὰς βαθμίδας τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Σταδιακῶς, εἰς ἅπασαν τὴν ἐπικράτειαν καὶ δὴ εἰς τὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα, ἰδρύθησαν ἐκπαιδευτήρια καὶ ἀνώτεροι σχολαί, τὰ ὁποῖα ὁμως δὲν ἐλειτούργησαν ἀπροσκόπτως, δεδομένου ὅτι ἡ κρατικὴ διοίκησις δὲν ἐγκατέλειψε τὴν πρόθεσιν ἐξισλαμισμού τῶν ὑποδούλων, οὔτε τὴν φιλοχρηματίαν της.

Ὁ Πατριάρχης **Γεννάδιος Σχολάριος**, «ἀνασυνέστησε τὴν Πατριαρχικὴν Σχολήν, διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἀμέσων ἀναγκῶν στελεχώσεως τῆς ἱεραρχίας, τοῦ ἱεροῦ Κλήρου καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου», προκειμένου νὰ ἀντιμετωπισθῇ ἡ «τραγικὴ κατάστασις τῆς παιδείας». Ἐπιθυμῶν νὰ ἀποτρέψῃ τὴν ἀλλοτριώσιν, τὴν ὀδηγοῦσαν ἐνδεχομένως καὶ εἰς τὴν γλωσσικὴν ἀπώλειαν, ἐκίνητοποίησεν τοὺς ἐλαχίστους μεμορφωμένους κληρικούς καὶ λαϊκοὺς, διδούς πνοὴν ζωῆς εἰς τὴν ἀναληφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ μαρτυρικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου νέαν προσπάθειαν διατηρήσεως διὰ τῆς θρησκείας καὶ τῆς παιδείας, συνόλου τῆς πολιτισμικῆς ἰδιοπροσωπίας τοῦ Γένους.

Μετά ἕνα αἰῶνα, ὁ Πατριάρχης **Ἰωάσαφ Β'**, εἰργάσθη ἀόκνως ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ἀνυψώσεως τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ πληρώματος τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας.

Ὁ Πατριάρχης **Ἱερεμίας ὁ Τρανός**, συνεκάλεσε Μείζονα Σύνοδον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸ 1593, ἡ ὁποία συμφώνως πρὸς τὸν ἕβδομον κανόνα της, προτρέπει τοὺς κατὰ τόπους ἀρχιερεῖς νὰ ἐντείνουν τὰς δραστηριότητας εἰς τὸν τομέα τῆς παιδείας, μερμινῶντες διὰ τὴν ἴδρυσιν ἢ τὴν ἀναβάθμισιν

τῶν ἐκπαιδευτηρίων εἰς τὰς ἐπαρχίας των.

Καθοριστικὸς σταθμὸς εἰς αὐτὴν τὴν πορείαν ὑπῆρξεν ἡ ἐπιλογή τοῦ Πατριάρχου **Κυρίλλου Λουκάρεως**, νὰ ἰδρῦση τυπογραφεῖον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ νὰ τοποθετήσῃ ὡς διευθυντὴν τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς τὸν λόγιον Ἀθηναῖον διδάσκαλον Θεόφιλον Κορυδαλέα, τοῦ ὁποῦ ἡ ἐρμηνευτικὴ προσέγγις εἰς τὰ ἔργα τοῦ Ἀριστοτέλους ἀπετέλεσε τομὴν διὰ τὴν γραμματείαν τῆς ἐποχῆς.

Ὁ Πατριάρχης **Διονύσιος ὁ Γ'**, ἀναδιαμορφώνει τὴν Μεγάλην τοῦ Γένους Σχολὴν προτρέπων τὸν μέγαν εὐεργέτην Μανωλάκη Καστοριανὸν (Ἐμμανουήλ Φιλίππου) νὰ συνδράμῃ εἰς αὐτό.

Ἡ συνεχὴς καὶ συστηματικὴ Πατριαρχικὴ μέριμνα διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ἐκπαιδεύσεως ἀντιμετώπιζε καὶ τὰς νέας ἀπαιτήσεις αἱ ὁποῖαι προέκυπταν ἔνεκα τῆς προόδου τῶν ἐπιστημῶν. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον δὲν περιορίσθη εἰς τὴν παραδεδομένην γνῶσιν, ἀλλὰ ἠθέλησε νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν ἐκπαιδευτικὴν διαδικασίαν τὰς νέας ἐπιστήμας.

Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι «ἔργῳ καὶ λόγῳ» προώθησαν πρόσωπα ὑποστηρίξαντα τὴν προσπάθειαν διὰ τὸν ἐμπλουτισμὸν καὶ τὴν ἀνανέωσιν τῶν μαθημάτων καὶ δόντα ἔμφασιν εἰς αὐτὰ τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν. Ἀξιόλογον ρόλον πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν διεδραμάτισαν πολλοὶ κληρικοὶ, ὡς ὁ πρόδρομος τοῦ νεοελληνικοῦ διαφωτισμοῦ Μεθόδιος Ἀνθρακίτης καὶ ὁ διαπρεπὴς στοχαστὴς τοῦ διαφωτισμοῦ Εὐγένιος Βούλγαρης, ὁ ὁποῖος ἐδίδαξε μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας, ὡς τεκμαίρεται ἐκ τῆς ἀθρόας προσελεύσεως μαθητῶν, εἰς τὴν Ἀθωνιάδα καὶ εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Σχολὴν.

Ὁ Πατριάρχης **Κύριλλος Ε'** συνέδραμε θερμῶς εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς Ἀγιορειτικῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Βατοπεδίου διὰ τὴν ἴδρυσιν Σχολῆς, προσκαλέσας «ἐξ Ἰωαννίνων τὸν σοφώτατον ἐν διδασκάλοις καὶ πάντα θαυμάσιον Εὐγένιον».

Ὁ διάδοχός του εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον **Σεραφεῖμ Β'** «ἤγάπα... τοὺς σοφοὺς καὶ πεπαιδευμένους καὶ τούτοις ἔχαιρεν ὁμιλῶν καὶ τιμᾶν ἐφιλοτιμεῖτο· διὸ καὶ τῆς αὐτῶν ἐφρόντιζε συστάσεως, καὶ σχολείων εἶχε πρόνοιαν, καὶ, ἐπεὶ τὰ τῆς πολυμαθείας ἑώρα ἐν τῷ γένει ὑποφερόμενα, διαναστῆσαι καὶ ἐπανενεγκεῖν διενοεῖτο καὶ κατεσπούδαζεν...».

Ὡς προκύπτει ἐκ τῆς ὡς εἴρηται βραχείας ἱστορικῆς ἀναδρομῆς εἰς τὰς προσπάθειάς τῶν Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν «ἡ παιδεία κατὰ τὴ μεταβυζαντινὴ περίοδο, ὅπως καὶ κατὰ τὴν βυζαντινὴν περίοδο, εἶχε ὡς πυρῆνα τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν τοῦ ἑλληνορωμαϊκοῦ κόσμου, ἀλλὰ στηρίχθηκε οὐσιαστικὰ στον θεσμό τῆς Ἐκκλησίας ὄχι μόνο γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ὑποστήριξη ἢ τὴν ὀργανωτικὴ διάρθρωση, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴ σαφῆ περιγραφὴ τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ τῆς παρεχόμενης παιδείας σὲ μία χριστιανικὴ κοινότητα... Ἡ κεντρικὴ αὐτὴ θέση τῆς Ἐκκλησίας στὸ χῶρον τῆς παιδείας, ἰδιαίτερα δὲ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὑπῆρξε μέχρι τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' αἰῶνα μιά ἀντονόητη ὑποχρέωση, ἀφοῦ κανένας ἄλλος φορέας δὲν διεξεδίκησε ἢ διανοήθηκε νὰ ἐπωμισθῇ τὴν τεράστια αὐτὴ εὐθύνη».

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, μὲ ἐκφραστὴν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὑπῆρξεν ὁ μόνος φορέας, ὁ ὁποῖος κατέβαλε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς δουλείας, δεδομένων τῶν συνθηκῶν αἱ ὁποῖαι ἐπικρατοῦσαν, πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν διὰ τὴν διατήρησιν, διὰ τῆς παιδείας, τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τοῦ δούλου Γένους καί, παρ' ὅλας τὰς δυσκολίας αἱ ὁποῖαι προήρχοντο ἐξ ἐξωγενῶν, ἀλλὰ, καὶ εἰς τινὰς περιπτώσεις ἐξ ἐσωτερικῶν αἰτιῶν, κατῴρθωσεν νὰ ἐπιτύχῃ τὴν σποράν, τὴν καλλιέργειαν, τὴν ἀνθισιν καὶ τὴν καρποφορίαν τῆς μορφώσεως καὶ τῆς καταρτίσεως τῶν Χριστιανῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Εἰς τὰ ἴχνη τῆς πορείας αὐτῆς ἐβάδισαν καὶ οἱ ἐκ Καλλιμασιᾶς Χίου ὁρμώμενοι Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι **Ἰωακείμ ὁ Β'** καὶ **Ἰωακείμ ὁ Δ'**.

Ὁ Ἰωακείμ ὁ Β' (κατὰ κόσμον Ἰωάννης Κοκκώδης) «πολλά μὲν ἐμόχθησε καὶ πολλοὺς κινδύνους καὶ ἐξορίας ὑπέστη ὑπερασπιζόμενος τὴν ἀλήθειαν, τὴν εὐσέβειαν καὶ τὰ δίκαια τῆς Ἐκκλησίας. Δικαίως δὲ διὰ τοῦτο ἠγαπᾶτο ὑπὸ τῶν πιστῶν καὶ ὑπὸ πάντων ἐσεβάζετο... καὶ ἐτιμᾶτο... ὡς Ἐθνάρχης Ἐθνους ἐνδόξου καὶ πολυπαθοῦς, ὡς Πατριάρχης σεπτὸς καὶ πρῶτος τῇ τιμῇ Πρωθιεράρχης ἀπάσης τῆς Ανατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας..... Ἐκ τῶν πρώτων αὐτοῦ μελημάτων ἦτο ἡ μόρφωσις τοῦ κλήρου καὶ ἡ προαγωγή καὶ ἡ βελτίωσις τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς». Οὗτος ἐπεδίωξεν νὰ ἰδρυθῆ εἰς τὴν γενέτειράν του, Καλλιμασιάν Χίου, Σχολεῖον ἀλληλοδιδασκτικόν. Πρὸ τοῦ θανάτου του ἐκάλεσεν τὸν Θεόδωρον Μαυρογορδάτον, Ἐφορον τῆς Σχολῆς Χάλκης, παρέδωκεν εἰς αὐτόν 1.800 λίρας Τουρκίας διὰ τὴν ἴδρυσιν καὶ ἐνίσχυσιν Παρθεναγωγείου εἰς τὸ ὁποῖον ἐδώρισεν ἅπασαν τὴν πατρικὴν του περιουσίαν. Τὸ Σχολεῖον αὐτὸ ὀνομασθέν «Ἰωακείμειον Παρθεναγωγεῖον» ἐθεμελιώθη τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1880 ὑπὸ τοῦ μετὰ ταῦτα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Δ' (κατὰ κόσμον Νικολάου Κρουσουλούδη), ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1881 καταστροφὴν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγίου Γεωργίου Ρᾶ προσεπόρισε τὰ κτήματα τῆς Μονῆς εἰς τὸ Ἀρρεναγωγεῖον Καλλιμασιᾶς. Τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ αὐτοῦ ἀνδρός ἡ συμβολὴ εἰς τὴν παιδείαν ἀναδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν ἐν τοῖς κειμένοις παραινέσεων του:

«Νὰ προσέχετε καὶ νὰ ἀποφεύγετε τὰ δένδρα πὸν φαινομενικὰ ὑπόσχονται καρπούς, δηλαδὴ ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι δείχνουν ζωηρὸν γιὰ καινοτομίας πνεῦμα, κηρύττουν ἀτελείωτην ἐπιδίωξιν γιὰ κάθε τι καινούριον, δηλαδὴ ἄσκοπον ταξίδι χωρὶς λιμένα προορισμοῦ καὶ ὑπόσχονται ἀλλαγὰς καὶ μεταρρυθμίσεις καὶ πρωτοπόρα νέα συστήματα στὴ διοίκηση καὶ οἰκοδομοῦν ἄμορφες κατασκευὰς πάνω στὴν ἄμμο τῶν δικῶν τους ἰδεῶν. Γιὰ τοῦτο χρειάζεται σοβαρὴ σκέψις καὶ νὰ μαντέψῃ κανεὶς γιὰ νὰ βρεθῆ καὶ νὰ στηριχθῆ ὁ περισσότερο ἱκανὸς καὶ ἄξιος. Πρέπει νὰ γνωρίσετε τὴν ἀξία αὐτοῦ πὸν κρύβεται κάτω ἀπὸ

τὴν μετριοφροσύνη καὶ ταπεινώσῃ του. Ἐκεῖνος μπορεῖ νὰ ἐπιμένει στὴν ἄρνησή του, ἀλλὰ ἐσεῖς μὴν τοῦ γυρίσετε ἀμέσως τὴν πλάτη, ἀλλὰ νὰ σκεφθεῖτε ἤρεμα: εἶναι ἄραγε πιὸ σωστὸ νὰ κάμετε πίσω μὲ τὴν ἄρνηση ἢ πιὸ συμφέρον νὰ ἐπιμείνετε στὴν ἐκλογή; Ἀπεναντίας ἄλλος διαφορετικὸς τύπος, μπορεῖ νὰ τρέχει ἀπὸ συγκέντρωση σὲ συγκέντρωση, νὰ μαζεύει ἀνθρώπους μὲ τὸ ἴδιο σκεπτικὸ γιὰ τὴν ἐκλογή του, νὰ προσπαθεῖ νὰ προσεταιρισθεῖ τοὺς διάφορους παράγοντες καὶ νὰ ἀπλώνει πάνω σὲ ὄλους τὰ δίχτυα του. Προσέξτε νὰ μὴ ξεγελαστεῖτε. Διαλέξτε ὄχι ἐκεῖνον ποὺ ἐπιδιώκει τὴν ἐξουσία, ἀλλ' αὐτὸν ποὺ χρειάζεται ἡ θέση».

«Μάθετε ἀκόμη νὰ μὴν διαφωνεῖτε. ἄλετε τὸ κοινὸ συμφέρον ὡς κέντρο τῶν τάσεων καὶ τῶν ἐνεργειῶν σας. Ἐνωθεῖτε ὅλοι μαζί μὲ τὴν ἐπιθυμία τοῦ κοινοῦ καλοῦ».

«Ὁλοφάνερη ἡ σοβαρότητα τῶν περιστάσεων, τίς ὁποῖες περνᾶ ἡ μητέρα Ἐκκλησία καὶ τὸ ἔθνος. Στὴν πόρτα μας ἀπ' ἔξω τὰ πιὸ δύσκολα χρόνια καὶ οἱ πιὸ πονηρὲς μέρες. Ὅταν ἔξω τὸ σκοτάδι πυκνώνει, δυναμώνουν μέσα στὸ σπίτι τὸ φῶς. Νὰ ἀγρυπνοῦμεν, ἀγαπητοί, καὶ νὰ δυναμώνομε τὸ φῶς τοῦ σπιτιοῦ μας...»

Τούτων τῶν Προκατόχων Ὑμῶν ἀπὸ χρόνου ἱκανοῦ τελοῦμεν ἐτησίως ἐπιμνημοσύνης δεήσεις εἰς τὸν Ἱερὸν Ἐνοριακὸν Ναὸν τῆς γῆς ἐξ ἧς ἐλήφθησαν. Τιμὴ καὶ συγκίνησις ἡ σημερινὴ Πατριαρχικὴ παρουσία καὶ χοροστασία, ἀγιάζουσα τὸ φιλόχριστον ποίμνιον τῆς λογικῆς αὐτῆς ποιμένης.

Δι' ὃ μετὰ σεβασμοῦ πολλοῦ προσφέρομεν Ὑμῖν ἐκ μέρους τῆς Ἐνορίας ταύτης τὴν ποιμαντορικὴν ράβδον καὶ παρακαλοῦμεν ὅπως ἀείποτε δέησθε ὑπὲρ τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καὶ τοῦ φιλαγίου λαοῦ τῆς μαρτυρικῆς Ἐπαρχίας ταύτης, τῆς συνηρμοσμένης μετὰ τοῦ Σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου πρὸς δόξαν τῆς Τρισηλίου Θεότητος.

Ἡ Μικρασία ζεῖ

Τοῦ Παναγιώτου Λάλα, Πτυχ. Ἱστορικοῦ Ἀθηνῶν

Σεβασμιώτατε Πατέρα μου, μέ τήν εὐχή καί τήν ἀδειά σας, αἰτοῦμαι νά ἐκφωνήσω τήν ὀμιλία μου.

102 χρόνια πέρασαν ἀπό τό **μικρασιατικό δράμα**, κι ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ ὁ ὅρος δράμα ἢ καλύτερα τραγωδία, ὥστε νά ἀποφύγω ἀφ' ἐνός μέν τήν παγιωμένη ὀρολογία "καταστροφή" καί ἀφ' ἑτέρου, νά ἀποπειραθῶ νά ὀδηγήσω τίς ψυχές μας ἀπό αὐτό ἐδῶ τό βῆμα, στήν ἀριστοτελική ἔννοια τῆς κάθαρσης.

Δέν ἐπιθυμῶ νά σᾶς μιλήσω γιά χαμένες πατρίδες, γιατί ΔΕΝ ὑπάρχουν χαμένες πατρίδες. Ἀντιθέτως, θέλω νά σᾶς μιλήσω γιά ἀλησμόνητες πατρίδες. Γιά ἐκείνες τίς πατρίδες πού δέν εἶχαν τήν τύχη νά δοξαστοῦν ἀπό δάφνινα στεφάνια νίκης, ἀλλά καταδικάστηκαν νά θυσιαστοῦν καί νά συρθοῦν "ἐπί ἀσπαλάθων", δοκιμαζόμενες **στοῦ κύκλου τὰ γυρίσματα**.

Τόν 5^ο αἰῶνα π.Χ. ὁ Πλάτωνας, ὑμνῶντας τό μεγαλεῖο τῆς ἐξάπλωσης τῶν Ἑλλήνων στή Μεσόγειο θάλασσα καί τόν Εὐξεινο Πόντο, μία μακρόχρονη δηλαδή διαδικασία, πού εἶχε τίς ἀπαρχές της ἀπό τόν 11^ο ἕως τόν 9^ο αἰῶνα π.Χ., κατά τόν πρῶτο καί δεύτερο ἀποικισμό, περιγράφει τόν τότε ἑλληνικό κόσμο ὡς **"ἡ θάλασσα πού γύρω της ἀπλώνονται οἱ Ἕλληνες σάν τὰ βατράχια σέ λίμνη"**. Στή γῆ τῆς Ἰωνίας λοιπόν, ἀπλώθηκαν οἱ Ἴωνες, οἱ Δωριεῖς καί οἱ Αἰολεῖς καί μέ κύρια συστατικά τόν ἀέρα καί τό φῶς τοῦ οὐρανοῦ τῆς Ἰωνίας, δημιουργοῦν καί εὐαγγελίζουν στόν ἀπανταχοῦ ἑλληνισμό τήν ὑψηλή αἰσθητική, τίς τέχνες, τὰ γράμματα, τίς ἐπιστήμες καί τή φιλοσοφία, καθιστώντας τήν Ἰωνία μήτρα **ἑλληνικοῦ ἐλευθέρου πνεύματος**.

Κι ὅμως ἦταν τό 494 π.Χ. ὅταν ἡ Ἰωνία γνώρισε τό πρῶτο της δράμα μέ τήν ἐκ βάθρων καταστροφή τῆς Μιλήτου ἀπό τοὺς Πέρσες. Ἦταν τέτοιο τό μέγεθος τῆς καταστροφῆς τῆς Μιλήτου, πού 22 χρόνια ἀργότερα, τό 472 π.Χ. καί ἐνῶ οἱ Ἕλληνες εἶχαν βγεῖ οἱ μεγάλοι νικητές ἀπό τοὺς Περσικούς Πολέμους, ὁ τραγικός ποιητής Αἰσχύλος δημιούργησε τήν τραγωδία "Πέρσαι". Κι ὅταν ἡ τραγωδία τοῦ Αἰσχύλου παίχτηκε γιά πρώτη φορά στό θέατρο τῶν Ἀθηνῶν, οἱ Ἀθηναῖοι πολῖτες ξέσπασαν σέ κλαυθμούς καί ὀδυρμούς κατά τή διάρκεια τῆς παράστασης, ἀναλογιζόμενοι τὰ πάθη τῶν προγόνων τους, τὰ πάθη τῆς ἰωνικῆς φυλῆς τους.

Σμύρνη, Φώκαια, Πέργαμος, Μίλητος, Μαγνησία, Κολοφώνα, Έφεσος, Αίγες, Άσσος, Κύμη, Νίκαια, Προϋσα, Απάμεια Καππαδοκίας, Αλικαρνασός, Κνίδος, Άβυδος, Λάμψακος και τόσες άλλες αρχαίες ελληνικές πόλεις και χωριά της Μικρᾶς Ἀσίας, αποτέλεσαν για αιώνες τό προγεφύρωμα τῆς ἐξάπλωσης τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος και πολιτισμοῦ στὴν Ἀνατολή.

Μέχρι πού ὁ Θεός, ἐπέλεξε για τὴν Ἱερά Ἀποστολή ἕναν Μικρασιάτη, ἰουδαϊκῆς καταγωγῆς... ἀλλὰ ἐλληνόγλωσσο και ἐλληνομαθῆ, για νά διαδώσει τόν λόγο Του, τόν Ἀπόστολο Παῦλο ἐκ Ταρσοῦ τῆς Κιλικίας. Ἦταν ἡ Ἐφεσος, ἡ Σμύρνη, ἡ Πέργαμος, τὰ Θυάτειρα, οἱ Σάρδεις, ἡ Φιλαδέλφεια και ἡ Λαοδικεία, ὅπου τό κήρυγμα τοῦ Ἀποστόλου Παῦλου ἔδωσε καρπούς και ρίζωσε ἡ χριστιανική πίστη, καθὼς οἱ ἀνωτέρω ἑπτὰ πόλεις θεμελίωσαν τίς πρώτες 7 ἱερές Ἐκκλησίες τόν 1^ο αἰώνα μ.Χ. Ἐκτοτε ἡ Μικρά Ἀσία κατέστη σταδιακά και μετά ἀπό πολλές ἐκρηκτικές ζυμώσεις, ὁ πνεύμονας τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους, ἡ ἐστία σύζευξης τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος και κληρονομιάς μέ τὴν ὀρθόδοξη χριστιανική πίστη ὑπό τὴν σκέπη τῆς Βασιλεύουσας.

Ὅμως καμία ἀνθρώπινη αὐτοκρατορία ἐπὶ γῆς δέν εἶναι αἰώνια. Τοῦ κύκλου τὰ γυρίσματα ἤρθαν και δοκίμασαν τὴν πίστη και τὰ δομικά μας στοιχεῖα ὡς Ἔθνος για 400 χρόνια. Καί ἦταν τό ὄμαιμον, τό ὀμόγλωσσον, τό ὀμότροπον, ἀλλὰ και τό ὀμόθρησκον, ὅπως τὰ ὀρισαν οἱ ἀρχαῖοι πατέρες μας, πού σήμαναν τὴν ὥρα για νέες Θερμοπύλες και Σαλαμίνες. 10.000 Μικρασιάτες σφαγιάσθηκαν ὅταν ἔγινε ὁ μέγανος ξεσηκωμός τοῦ 1821 στό Μοριά, γιατί ὁ τύραννος φοβήθηκε για αὐτό πού ἔρχεται. Ἡ σφαγή αὐτή ὅμως δέν σταμάτησε τοὺς προγόνους μας ἀπό τό νά στέλνουν στόν ἀγῶνα τοῦ Ἐθνους χρήματα, πολεμοφόδια, ἀλλὰ και ἐθελοντές, οἱ ὀποῖοι συγκρότησαν κατά τὴν Ἑλληνική Ἐπανάσταση τὴν ἰωνική φάλαγγα.

Και ἤρθε ἡ μέγανη ὥρα και τό Γένος μας θεμελίωσε κράτος τό 1830. Ὅμως ἐκεῖνο τό πρώτο κράτος ἦταν φτωχό και μικρό, καθὼς ὁ πλοῦτος και ἡ δύναμη τοῦ Ἐθνους βρισκόταν ἔξω ἀπό τὰ στενά και περιορισμένα σύνορά του. Γεννήθηκε ἔτσι ἡ Μεγάνη Ἰδέα, πού εἶχε τίς ρίζες της στόν Θούριο τοῦ Ρήγα και ἐκφράστηκε ἀνοιχτά ἀπό τόν Πρωθυπουργό Ἰωάννη Κωλέττη τό 1844. Ἐβραζε ὁ ὑπόδουλος

Έλληνισμός από άκρη σέ άκρη τής Όθωμανικῆς Αυτόκρατορίας περιμένοντας τήν πολυπόθητη ώρα τής ένωσης μέ τούς άδερφούς τής Ελλάδας. Καί ήρθαν πάλι τοῦ κύκλου τά γυρίσματα καί ένῶ περάσαμε πίκρες καί άπογοητεύσεις, τό 1912 καί 1913 ένωμένοι πιστέψαμε καί πάλι στίς δυνάμεις μας καί ένσωματώσαμε τήν Ήπειρο καί τή Μακεδονία. Έμεῖς οἱ Μικρασιάτες ὅμως... μαζί μέ τούς Βορειοηπειρώτες καί τούς Πόντιους, μείναμε απέξω. Έπρεπε νά περιμένουμε κι άλλο. **Κωνσταντίνος τήν έχτισε, Κωνσταντίνος τήν έχασε καί Κωνσταντίνος θά τήν ξαναπάρει, μαζί μέ τή Μικρασία, λέγανε τότε οἱ προπαππούδες μας.**

Όμως ἐκεῖνο τό μιαρό σκουλήκι πού κατατρῶει τήν ἑλληνική φυλή γιά χιλιετίες, ήρθε καί πάλι νά τραφή από τίς ψυχές μας. Τήν κρίσιμη ώρα πού άνοιγόταν τό ὄνειρο μπροστά μας, ἐμεῖς ἐπιλέξαμε νά χωριστοῦμε σέ Βενιζελικούς καί Αντιβενιζελικούς άνοίγοντας τό θλιβερό κεφάλαιο τοῦ Έθνικοῦ Διχασμοῦ. Τήν ἴδια ώρα ὅμως ὁ ἐχθρός άνασυντασσόταν. Ὁ Γερμανός στρατηγός ἐβραϊκῆς καταγωγῆς, Λίμαν Φον Σάντερς, ἕνα ὄνομα πού κάθε Μικρασιάτης πρέπει νά θυμᾶται, ὡς σύμβουλος καί άνώτατος διοικητής τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, ὀπλίζει τό χέρι τῶν Νεότουρκων. Τούς ὑποδεικνύει, ὅτι ἡ ἐπιβίωση τής Τουρκίας περνάει μέσα από τή γενοκτονία τῶν Ἑλλήνων καί τῶν Ἀρμενίων. Καί πράγματι τό τουρκικό κράτος μεταξύ 1914 καί 1919 πραγματοποιεῖ τίς γενοκτονίες εἰς βάρος τῶν χριστιανῶν Ἀρμενίων, Ἀσσυρίων, Κιρκασίων καί τῶν Ἑλλήνων τοῦ Πόντου. Ἐπόμενός τους στόχος ἦταν οἱ Μικρασιάτες. Στό διάστημα 1914 – 1919, ὁ άνθος τής Μικρασίας, 250.000 νέοι, πεθαίνουν στά τάγματα ἐργασίας - άμελέ ταμπουρού-ένῶ παράλληλα 700.000 Μικρασιάτες ἐρχονται ὡς πρόσφυγες στήν Ἑλλάδα. Καί τονίζω τόν ἀριθμό αὐτό διότι εἶναι **ΛΑΘΟΣ** νά θεωροῦμε ὅτι οἱ πρῶτοι πρόσφυγες ήρθαν μετά τό 1922.

Κάτω από τόν κίνδυνο τοῦ άφανισμοῦ τῶν Μικρασιατῶν, ὁ Ἑλληνικός Στρατός, στίς 15 Μαΐου τοῦ 1919, μέ άπόφαση τοῦ συμμαχικοῦ συμβουλίου ὡς ἐφαρμογή τής συνθήκης τοῦ Μούδρου, άποβιβάζεται στή Σμύρνη. Ἄρά γε ποιός Ἕλληνας δέ θά γύρναγε τό χρόνο πίσω γιά νά ζήσει αὐτή τή μεγάλη στιγμή... Ἡ παρουσία τοῦ στρατοῦ μας στή Σμύρνη ἐπομένως δέν ἦταν ἐκφραση ἱμπεριαλισμοῦ, ὅπως σκόπιμα ἢ ἐσφαλμένα διατυμπανίζουν ὀρισμένοι παρασύροντας

καί τούς άδαεΐς, αλλά ήταν παρουσία σωτηρίας τών Μικρασιατών πού άπειλούνταν εϋθέως από τό τουρκικό κράτος καί τίς γενοκτονικές πολιτικές του.

60 περίπου μάχες έδωσε ό στρατός μας στή Μικρασία, οί περισσότερες από αυτές νικηφόρες. Κάθε σπίτι στή μητροπολιτική Έλλάδα έχασε καί από έναν γιό. Γεμάτα είναι τά ήρώα μας σέ όλη τήν Έλλάδα, ακόμα καί στα πιό μικρά χωριά. Καί ή νίκη ήταν σίγουρη, αλλά οί ύποτιθέμενοι σύμμαχοι καί οί άργυραμοιβοί πολιτικοί δέν άφηναν τό στρατό μας νά βγει από τήν έπαρχία τής Σμύρνης γιά νά κερδίσει όριστικά. Φρόντισαν όλοι τους νά αναστήσουν τό θηρίο πού ξεψυχοϋσε, παρέχοντάς του κάθε βοήθεια. Μέχρι πού τελικά τό κατάφεραν καί λίγο πριν φτάσουμε στήν κόκκινη μιλιά, τό όνειρό μας μᾶς τό έκλεψαν. Ο στρατός μας χωρίς νερό καί έφοδιασμό, προδομένος από τόν διχασμό στή μακρινή μητρόπολη, κουράστηκε νά πολεμᾶ καί ξεκίνησε τήν ήρωϊκή ύποχώρηση, πρώτα στό Σαγγάριο καί έπειτα στή γραμμή του Έσκι - Σεχίρ καί Αφιόν Καραχισάρ. Παρά τίς λυσσαλέες μάχες, τελικά αποφασίστηκε ή όριστική άποχώρηση από τή Μικρασία καί ό στρατός μας ξεκίνησε άλλοϋ τακτικά καί άλλοϋ άτάκτως, νά κινείται προς τά καράβια πού τόν περιμεναν στή Σμύρνη. Που πάτε... που μᾶς αφήνετε άδερφοί;

Στίς 9 Σεπτεμβρίου 1922, ό τουρκικός στρατός καθώς καί οί άτακτοι Τσέτες εισέρχονται στή Σμύρνη. Ήταν ή στιγμή πού αναβίωσε τό όμηρικό δράμα καί από Άχαιοί γίναμε Τρῶες. Έκείνες τίς ώρες, ό γέρος Πρίαμος καί ή Έκάβη είδαν ξανά τό γενναίο Έκτορα νά μπαίνει σέ σώμα όχι Τρώα... αλλά Έλληνα καί νά υπερασπίζεται τήν πατρίδα μέχρις έσχάτων. Έκει σέ κάποια γειτονιά τής Σμύρνης ήταν καί ή Κασσάνδρα πού είδε τό κακό πού έρχόταν καί οϋρλιαξε ως μαινάδα: <<Η Σμύρνη μάνα καίγεται>>. Καί τόν μικρό καί άθώο Αστυάνακτα, τό γιό του Έκτορα, ό βάρβαρος δέν τόν λυπήθηκε, τόν κατακρήμνισε από τά τείχη τής πόλης γιά νά μή δώσει ποτέ γενιά. Σέ κάποιο από τά δεκάδες πλοία όμως... μπήκε ένας Αϊνείας κουβαλώντας στίς πλάτες του τόν γέρο πατέρα του, τά ιερά καί τά όσια τής φυλής μας. Έκείνες τίς σκοτεινές στιγμές, 2 άγιοι τής Έλλάδας, ό ένας ιερέας καί ό άλλος στρατιωτικός, σήκωσαν στίς πλάτες τους όλη τήν ίωνική ιστορία καί τό δράμα. Ήταν ό Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος, πού άρνήθηκε

νά εγκαταλείψει τό ποιμνιό του καί μαρτύρησε στά χέρια τῶν βαρβάρων, ἀλλά καί ὁ Νικόλαος Πλαστήρας, πού ὅταν ὅλοι ἀποχωροῦσαν, ἐκεῖνος συνέχισε νά πολεμᾶ καί νά νικᾶ μέ τό ἐπίλεκτο 5/42 Σύνταγμα Εὐζώνων, σώζοντας ἔτσι χιλιάδες ἄμαχους Μικρασιάτες στήν χερσόνησο τῆς Ἐρυθραίας.

Καί ἔτσι οἱ προπαππούδες μας ἦρθαν οἰκέτες στήν μητροπολιτική Ἑλλάδα. Ὅλοι τούς λένε πρόσφυγες, στήν ἀρχαιότητα ὁμως θά τούς ἔλεγαν οἰκέτες. Καί ἦταν τά χρόνια τους δύσκολα, ἀπό νοικοκυραῖοι βρέθηκαν νά εἶναι πένητες καί στοιβαγμένοι σέ παραπήγματα. Ρίζωσαν ὁμως ξανά καί σηκώθηκαν ὄρθιοι, σώσανε τή Μακεδονία καί τή Θράκη καί γέμισαν τήν Ἑλλάδα μέ πόλεις καί χωριά. Καλλιέργησαν ξανά τή γῆ καί ἄκμασαν στό ἐμπόριο καί στή βιοτεχνία. Ἐφεραν μαζί τους τίς τέχνες καί τά γράμματα καί γέμισαν πολιτισμό τή χώρα. Χάρισαν στή δωρική καί ταλαιπωρημένη ἀπό τούς πολέμους Ἑλλάδα τό ἰωνικό τους πνεῦμα, γεμίζοντας χρώματα καί ἀρώματα ἀκόμα καί τό πιάτο τοῦ φαγητοῦ. Μά πάνω ἀπό ὅλα ἔφεραν τά ἱερά καί τά ὄσια τῆς φυλῆς μας, μαζί μέ ὅλες τίς μνήμες.

Σήμερα λοιπόν, βρισκόμαστε ὅλοι μαζί ἐδῶ, ὄχι γιά ἓνα ἀπλό μνημόσυνο, ἀλλά γιατί ἐκτελοῦμε ὑποσυνείδητα μία κοινή ἀποστολή ἐνός ἀγῶνα πού δέν ἔχει τελειώσει. Σήμερα ἐνωμένοι, τιμοῦμε τούς προγόνους μας, μά πάνω ἀπό ὅλα ἀναλαμβάνουμε τήν εὐθύνη νά ἐξακολουθήσουμε νά μεταφέρουμε ἀπό γενιά σέ γενιά, **τό μήνυμα τῆς ἐπιστροφῆς**, γιά ὅσα χρόνια καί ὅσους αἰῶνες καί ἂν χρειαστεῖ, μέχρι νά ξαναρθοῦν **τοῦ κύκλου τά γυρίσματα**. Ἄν ἀποτύχουμε νά μεταλαμπαδεύσουμε αὐτό τό μήνυμα στά παιδιά μας καί ἂν ἡ Μικρασία ξεχαστεῖ, τότε καί μόνο τότε, ἴσως θά μπορέσω νά ἀποδεχτῶ καί τόν ὄρο Μικρασιατική Καταστροφή.

Καί κλείνω τήν ὁμιλία μου μέ τόν πιό δυναμικό στίχο τῆς ποντιακῆς γραμματείας, προσπαθώντας καί ἐγώ νά σᾶς περάσω τό μήνυμα καί νά ἐπέλθει ἡ κάθαρση στό δράμα...

Ἡ Ρωμανία κι ἂν πέρασεν, ἀνθεῖ καί φέρει κι ἄλλο...

Ζήτω τό Ἔθνος

Ζήτω ἡ Μικρασία

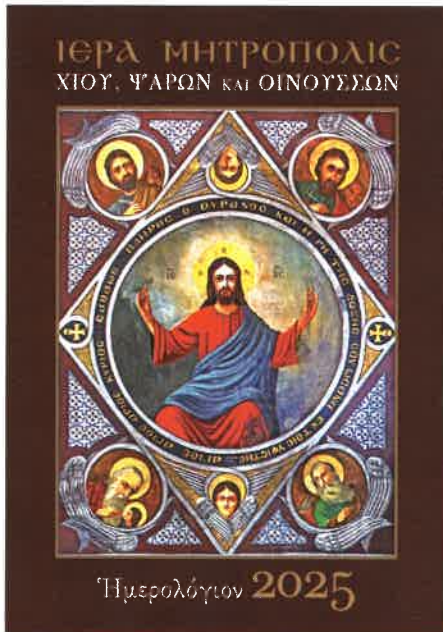
(Ὁμιλία ἐκφωνηθεῖσα εἰς τόν Γ. Ν. Αγ. Χαραλάμπους Βαρβασίου κατά τά Μικρασιατικά - 15.09.24)

Χριστός, Έλλάς και Θάλασσα.
(Ο Σεβ. Χίου με σπουδαστές της ΑΕΝ Μηχανικών
και την Έλληνικήν Σημαία) (28.10.24).

Συνάντησις με φοιτητάς και σπουδαστάς (29.10.24).

«Τέσσαρά εἰσὶν Εὐαγγέλια, διότι
στύλοι εἰσὶ ταῦτα τοῦ κόσμου.
Τοῦ δὲ κόσμου τέσσαρα μέρη ἔχο-
ντος, Ἀνατολήν, Λύσιν, Ἄρκτον καὶ
Μεσημβρίαν, ἔπρεπε εἶναι καὶ τοὺς
στύλους τέσσαρας... Τέσσαρες μὲν
εἰσὶν οἱ Εὐαγγελισταί· τούτων δέ οἱ
μὲν δύο, Ματθαῖος καὶ Ἰωάννης,
ἦσαν ἐκ τοῦ χοροῦ τῶν δώδεκα.
Οἱ δὲ δύο, Μάρκος φημί καὶ Λουκᾶς,
ἐκ τῶν ἑβδομήκοντα»

(Θεοφύλακτος)

Χριστιανοί μου!

Τὰ τέσσερα πρῶτα βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης (Κ.Δ.) διακρίνονται ὡς
ἰδιαίτερη ομάδα στό σύνολο τῶν λοιπῶν καί καθένα φέρει τόν διακριτικόν
τίτλο «εὐαγγέλιον κατά...». Περιγράφουν, ὡς τήν νέα χαρμόσυνη ἀγγελία,
τήν διδασκαλία καί τό ἔργο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πού εἶναι τό περιεχόμενο
τῆς «καινῆς διαθήκης»...

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν ἔλαβε τήν θεία χάρι
καί εὐλογία νά ἔχει Ἐνοριακοὺς Ναοὺς ἀφιερωμένους καί στοὺς τέσσερεις
Εὐαγγελιστές. Στήν ἱστορία αὐτῶν τῶν Ἱερῶν Ἐνοριακῶν Ναῶν εἶναι ἐφέ-
τος ἀφιερωμένο τό ἐγκόλπιο ἡμερολόγιό μας μέ τήν προσευχητική δέση
«Ἀπόστολοι Ἅγιοι καί Εὐαγγελισταί Ματθαῖε, Μάρκε, Λουκᾶ καί Ἰωάννη,
πρεσβεύσατε τῷ ἐλεήμονι Θεῷ, ἵνα πταισμάτων ἄφεςιν παράσχη ταῖς
ψυχαῖς ἡμῶν».

Μέ πατρικές εὐχές
† Ὁ Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν
Μάρκος

(ISSN:2529-1254)